

FUNGUS

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE
MYCOLOGISCHE VEREENIGING .

SECRETARIAATS WISSELING

Men gelieve er goede nota van te nemen, dat *Mej. J. P. S. Smit*,
Wanningstr. 73, Amsterdam-Z. (als opvolgster van *Dr A. J. P. Oort*)
tot *secretaresse* der Ned. Mycol. Vereniging is benoemd.

PROGRAMMA VOOR DE EXCURSIE VAN DE NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

op 14, 15 en 16 October a.s. te Winterswijk

Zaterdag 14 October

- 10 uur: Wandeling in de nabijheid, b.v. naar Bekkendellen.
13 uur: Koffiemaaltijd.
14 uur: Excursie naar het Woold.
Bezoek aan oud beukenbosch en naaldbosch.
Terug per autobus.
18.30 uur: Middagmaal.
20 uur: Onderzoek en bespreking van het verzamelde materiaal.

Zondag 15 October

- 10 uur: Wandeling naar het Buskersbosch (natuurmonument).
13 uur: Koffiemaaltijd.
14 uur: Excursie naar het Korenburger Veen (natuurmonument).
18.30 uur: Middagmaal.
20 uur: Onderzoek en bespreking van het materiaal.

Maandag 16 October

- 9 uur: Excursie in de nabijheid van Winterswijk of
8 uur: Excursie naar het cycloonbosch te Ruurlo.

Te zijner tijd nader te bepalen in verband met het aantal deelnemers.

Punt van samenkomst: Hotel de Klok, Winterswijk.
De pensionsprijs bedraagt f 3,50 per persoon en per dag.

Men gelieve *tijdig* en in elk geval vóór 8 October op te geven aan de
secretaresse *Mej. J. P. S. Smit*, Wanningstraat 13, Amsterdam(Z.):
1e aan welke excursies men wenscht deel te nemen;
2e welke nachten men in Hotel de Klok zal logeren;
3e welke maaltijden men in Hotel de Klok zal gebruiken.

HET BESTUUR.

JAARVERSLAG VAN DEN SECRETARIS 1938/1939

Wanneer wij het afgelopen vereenigingsjaar overzien, dan moeten wij allereerst melding maken van het verlies, dat de Vereeniging geleden heeft door het overlijden van den Heer C. Brakman, een van de oudste en trouwste leden onzer vereeniging. Hoewel de Heer Brakman de laatste jaren niet meer zoo actief aan het vereenigingsleven kon deelnemen, is hij steeds een warm vriend onzer vereeniging gebleven. Hiervan getuigt in het bijzonder — wij maken er met dankbaarheid melding van — het legaat van f 2000, —, dat de Heer Brakman aan de vereeniging heeft vermaakt.

De jaarlijksche excursie werd ditmaal gehouden in Limburg op 24 en 25 September. Deze landstreek en de vroege datum waren gekozen om den leden de gelegenheid te geven deel te nemen aan de excursies van de Société Mycologique de France, die dit jaar in de Belgische Ardennen en in Luxemburg werden gehouden. Een uitvoerig verslag van de Limburgsche excursie is afgedrukt in *Fungus*, jaarg. 10, afl. 3 en in het *Natuurhistorisch Maandblad*, Nov. 1938, terwijl van de Belgische excursies eveneens een verslag in *Fungus* jaarg. 10, afl. 3 is te vinden. Beide excursies waren druk bezocht en ondanks de droogte een groot succes. Door de gespannen internationale toestand moesten de Belgische excursies echter na twee dagen plotseling worden afgebroken.

In verband met den uithoek des lands, waarin de jaarlijksche excursie werd gehouden, werd in October nog een tweede excursie georganiseerd, in de omgeving van Den Haag. Ook hieraan werd door een groot aantal personen deelgenomen.

De propaganda-commissie organiseerde twee excursies, namelijk op 16 October naar Baarn en op 30 October naar Epse. Ook hiervoor zie men het verslag in *Fungus*, jaarg. 10, afl. 3.

Fungus ging dit jaar zijn tiende levensjaar in. Een feit, dat hier zeker gememoreerd mag worden. Een woord van hulde aan hen, die in deze tien jaren hun beste krachten aan ons tijdschrift hebben gegeven. Mededeelingen verschenen er dit jaar niet, terwijl er evenmin een tentoonstelling werd gehouden.

In het bestuur en in de commissies kwam geen wijziging. De propaganda-commissie werd uitgebreid, doordat Mej. J. P. S. Smit tot lid hiervan benoemd werd.

Tenslotte mag nog vermeld worden, dat het ledental ongeveer gelijk bleef.

De Secretaris,
A. J. P. OORT.

VERSLAG VAN DE JAARVERGADERING

Op 8 Juli werd te Utrecht de Algemeene Ledenvergadering gehouden. Nadat de jaarverslagen van secretaris, penningmeester, bibliothecaris en propaganda-commissie zijn uitgebracht en zonder meer zijn goedgekeurd, komt bij het verslag van de Redactie van *Fungus* het gebrek aan copie wederom ter sprake. De medewerkig van de leden blijft nog altijd te gering en van de het vorige jaar toegezegde referaten is

niets gekomen. Eenige leden zijn van oordeel, dat in de buitenlandsche literatuur geen geschikte artikelen voorkomen, andere zijn van tegenovergestelde meening, maar daar er iets gedaan moet worden, stellen zich tenslotte eenige leden beschikbaar om de buitenlandsche literatuur regelmatig door te kijken. — De Heer Schweers wordt als bestuurslid herkozen. In de plaats van den Heer Oort, die als secretaris heeft bedankt, wordt gekozen Mej. J. P. S. Smit. — Bij de begrooting komt de finantieele toestand van de Vereeniging ter sprake. Het legaat van den Heer C. Brakman ten bedrage van f 2000, — is aangewend om daarvan een fonds — het Brakmanfonds — te stichten, dat eventueel gebruikt zal worden om belangrijke boekwerken aan te koopen. De rente wordt voorloopig in de kas gestort. Voor de mededeelingen zal wederom een bedrag worden gereserveerd, terwijl opnieuw een bedrag van f 50, — in het Coolfonds zal worden teruggestort. Voor het houden van een tentoonstelling is geen geld beschikbaar, terwijl evenmin gelden voor een tentoonstellingsfonds kunnen worden gereserveerd.

Bij de plannen voor het komende seizoen wordt allereerst ter sprake gebracht het voorstel van de propaganda commissie, om dit jaar een groot aantal propaganda excursies te houden op één dag, vroeg in het seizoen. Dit zou het voordeel hebben, dat de later in het seizoen te houden ledenexcursie(s) als lokmiddel kan dienen bij het winnen van nieuwe leden, terwijl bovendien de propaganda-commissie meer ontlast zou worden. Het plan wordt in principe goedgekeurd; de commissie zal voor de verdere uitwerking zorg dragen. Als datum werd vastgesteld 8 October. De algemeene ledenexcursie zal op verzoek van verschillende leden te Winterswijk op 14 en 15 October worden gehouden.

Na sluiting van het huishoudelijk gedeelte volgde een aantal korte mededeelingen.

Allereerst sprak de Heer Reynders over zijn morphologisch-anatomisch onderzoek van *Strobilomyces strobilaceus*, de boleet, die sinds kort bij Vaals voor het eerst in Nederland werd gevonden. Teekeningen van verschillende ontwikkelingsstadia werden daarbij vertoond.

De Heer Schoevers deelde het een en ander mede over een schimmelparasiet, *Darluca filum*, die zeer veelvuldig werd aangetroffen op de *Melampsora* roest van de wilg. Tevens werd de vondst gemeld van een champignon met een hoeddiameter van 32 cm. (Zie elders in dit nummer.)

De Heer v. d. Lek had het Judasoor, *Hirneola Auricula Judae* aange troffen op een kruiwagen van iepenhout en op *Acer Negundo*. Naar aanleiding hiervan doen verschillende leden mededeeling van vondsten op eik, beuk, iep en kardinaalsmuts, terwijl het normale substraat vlier is. Vervolgens wordt de vondst van abnormaal groote exemplaren van *Hebeloma sacchariolens* gememoreerd (zie vorige Fungusnummer). *Frater Wilhadus* bespreekt een vondst van zwamdraden, vermoedelijk van *Merulius lacrymans*, op anthraciet (zie elders in dit nummer).

De Heer Schweers bericht het vinden van een *Ombrophila*-soort, die bij het determineeren groote moeilijkheden opleverde. De zeldzame *Clavaria vernalis* en een waarschijnlijk nieuwe *Helotium* werden bij Nijmegen gesignaleerd.

De Heer Oort deelde het een en ander mede over de levensgeschiedenis van *Claviceps purpurea*, de veroorzaker van het moederkoren in de

rogge. Versche sclerotiën en foto's van roggeplanten met honingdauw werden vertoond.

Tenslotte besprak de Heer van Eyndhoven een zeer interessante Gasteromyceet: *Disciseda cervina*, die verleden jaar voor het eerst in ons land op Meyendel bij Den Haag werd gevonden. Materiaal van deze nieuwe soort werd getoond.

Laat in den middag sloot de voorzitter deze zeer geanimeerde vergadering.

Voor de secretaresse,
A. J. P. OORT.

TWEE, VERMOEDELJK VOOR NEDERLAND NIEUWE, PLAATZWAMMEN

(*Lepiota lilacino-granulosa*, Henn. en *Mycena osmundicola*, Lange)

In de Amsterdamse hortus bevindt zich een kas met een hoekje, waar orchideeën gekweekt worden in een dik Sphagnumbed. De wortels der zo welriekend bloeiende Vanda's worden er omgeven door het sponzige veenmos. Teneinde echter de nodige doorluchting te verzekeren, moet men het mos vermengen met de een of andere vezelige substantie, waarvoor men uitmuntend de zwarte wortels van de koningsvaren kan gebruiken. Tenminste verzekerden me de tuinlieden, bij mijn nasporingen, wat die zwarte stokjes en vezeltjes waren, dat *Osmunda*-wortel wel is waar duur is, maar hier het beste voldoet. Deze *Osmunda*-wortels komen uit ons land, worden dus buiten gezocht.

De heer Klein had me naar dit plekje toegelokt met de mededeling, dat daar *Lepiota* (*Leucocoprinus*) *cepaestipes* in allerlei ontwikkelingsstadiën te vinden was. Gedurende het verzamelen van de zeer kleine geelachtige ontwikkelingsstadiën viel het me reeds op, dat er anders gekleurde bij waren — wel is waar niet zo veel — van een zeer licht paarsige tint. Toen het me gelukte bij een herhaald bezoek aan deze voor de mycologie vruchtdragende kas een volwassen exemplaar van deze lichtpaarse soort machtig te worden, kon ik haar determineren als *Lepiota lilacino-granulosa* (Hennings). De determinatie geschiedde met Ricken: „Die Blätterpilze“.

Uiterlijk komt deze tere, fijn-lichtpaars getinte paddestoel vrijwel geheel overeen met de bovenvermelde *Lepiota cepaestipes*. Maar de laatste is wit of lichtgeel gekleurd. Gemeenschappelijk hebben deze soorten de knollige steelbasis, de fijn-vliezige ring en de zeer regelmatig gestreepte, tenslotte stomp-kegelvormige hoed. Het gestreepte uiterlijk ontleent de hoed aan fijne, straalsgewijs verlopende groefjes, die echter niet tot aan den bult doorlopen. Hier vooral is 't hoedje bezet met zeer fijne paarse schubbetjes. De steel is meelachtig bepoederd, de lamellen zijn wit met rose tint, vrij hoog en vrij van den steel.

Het ondergeslacht *Leucocoprinus*, dat men hier wel onderscheidt, dankt zijn naam aan het *Coprinus*-achtige uiterlijk van deze overigens volkomen witsporige soorten. Deze soort *lilacino-granulosa* is in 1898 door Hennings beschreven en komt volgens Ricken voor: „In Warmhäusern, besonders auf Orchideenbeeten im Torfmoose“. Er moeten ook kleine, witte sklerotia te vinden zijn bij deze soort, maar ik heb ze niet opgemerkt.

Een niet minder verrassende vondst op dezelfde plaats was *Mycena osmundicola* Lange. Reeds bij het eerste bezoek zag ik op de stokjes en vezeltjes van *Osmunda* een uiterst teer wit zwammetje; maar ik merkte het slechts op één plekje op. De diameter van het kegelvormige hoedje was slechts enkele mm. Later mocht ik bij een ander bezoek nog veel volwassen hoedjes en alle ontwikkelingsstadia oogsten uit bloempotten enz., gedeeltelijk gevuld met hetzelfde materiaal. Hieruit blijkt, dat deze soort daar meer voorkomt, hetgeen door de aanwezigheid van de vele vochtige *Osmunda*-wortels ook zeer begrijpelijk is. Eerst determineerde ik de bewuste zwam als in de buurt van *Myc. tenerrima* behorende, maar geheel zeker kon ik er met de mij ten dienste staande werken niet uitkomen. Toevallig kreeg ik naderhand het prachtige nieuwe werk van R. Kühner „Le genre *Mycena*” ter inzage en daarin vond ik als naaste verwant van *Mycena tenerrima* de bovengenoemde *osmundicola* (Lange, 1914). Nu was natuurlijk reeds de standplaats een buitengewoon belangrijke aanwijzing. Maar ook de kenmerken, vooral de histologische (die van de weefsels) kloppen dermate met de beschrijving in het werk van Kühner, dat we deze determinatie wel als zeker kunnen beschouwen.

Een merkwaardigheid is, dat dit paddestoeltje op de hoed bezet is met eigenaardige ± bolvormige cellen, die rondom met naar verhouding flinke wratjes bezet zijn. Ook de cystiden aan de randen der lamellen, die cylinder- tot knotsvormig zijn, zijn op die wijze: „verruqueuses en brosse”. Aan de voet van de steel bevinden zich lange haren, ook bezet met uitsteeksels, maar nu langer, zodat deze af en toe zelfs draadjes schijnen.

Het hoedje is gegroefd, soms grijsachtig of bruinachtig getint, de steel wit en van onderen niet met een schijfje (hoewel deze soort met *Myc. tenerrima* verwant is), maar eenvoudig met een knotsvormige opzwellings.

Met *Myc. tenerrima* heeft dit zwammetje gemeen, dat het met jodium een amyloïde reactie vertoont. Met Melzer's reagens (jodium in joodkalium en chloralhydraat) ontstaat een wijnrode kleur in hoed en steel, als de bruine kleur van het jodium wat is weggetrokken. Maar de cellen op de hoed van *Myc. tenerrima* hebben een sterk verslijmde wand, de cystiden hebben daar een andere vorm en de haren op de steel zijn niet wrattig.

Als afwijkend van de beschrijving van Kühner vond ik, dat mijn exemplaren veel kleiner waren (diameter hoed volgens K. 13 mM.).

Naschrift. Van Dr Beyerinck, den directeur van het biologisch station te Wijster (Drenthe), die ook een orchideeën kas heeft, vernam ik, dat hij dat kleine witte paddestoeltje op zijn *Osmunda*-wortels, die voor 't zelfde doel gebruikt worden, ook herhaaldelijk heeft aangetroffen. Trouwens het moet in de kassen wel veel voorkomen, want later vond ik het in de kassen van de hortus te Amsterdam overal, waar het specifieke substraat aanwezig was. Aangezien nu het *Osmunda*-materiaal uit Nederland komt (ook Dr Beyerinck zoekt het in de bossen) moet vermoed worden, dat deze *Mycena* ook buiten de kassen op deze wortels voorkomt. Daar kan ze evenwel gemakkelijk over 't hoofd gezien worden. Onder 't microscoop is dit nietige zwammetje er één van prachtige structuren.

Amersfoort

A. F. M. REIJNDERS.

DE MORIELJES VAN JAVA ¹⁾

De zwammenflora van Nederlandsch Indië kan men gerust zeer rijk noemen. Niet alleen komen de meeste uit de gematigde streken bekende geslachten ook hier voor, doch bovendien bezitten wij nog een groot aantal typisch tropische genera.

Wat de soorten betreft, is de toestand echter geheel anders. Er zijn een aantal, vooral lagere zwammen, die zoowel in Europa als in Indië gevonden kunnen worden, maar die komen dan ook verder over de geheele wereld voor. Dit zijn zulke allergeeftenste schimmels als *Aspergillus*, *Penicillium*, *Mucor*-soorten, etc. Voor het grootste deel dus vormen, die op elk substraat willen groeien. De groote massa soorten uit Nederlandsch Indië is echter óf typisch voor ons eigen areaal óf voor tropische gebieden in het algemeen. Natuurlijk bestaan er uitzonderingen, doch die zijn er, voorzoover wij weten, maar weinig. De meeste Europeesche paddestoelen zal men hier tevergeefs zoeken en de opgaven, die men hierover in de literatuur kan vinden, berusten gewoonlijk op vergissingen of verkeerde determinaties.

Van groote, opvallende soorten, die zoowel in de gematigde luchtstrecken als in Indië voorkomen, kan ik b.v. noemen *Fistulina hepatica*, de bekende biefstukzwam. Deze eetbare paddestoel groeit in Europa op loofboomen, vooral eiken; terwijl ze hier op Java alleen in de bergbosschen, vaak eveneens op eiken, is aan te treffen. Heel algemeen is ze intusschen niet, doch zoo nu en dan komen mij exemplaren in handen, die meestal kleiner zijn dan die van den Europeeschen vorm. *Fistulina hepatica* blijkt trouwens een zeer groot verspreidingsgebied te bezitten. Ze is behalve van Europa en Java tevens nog bekend van Noord Amerika, Cuba, Patagonië, Britsch Indië, Ceylon en Australië.

Een andere kosmopolitische soort, die in geheel Nederlandsch Indië uiterst algemeen is, is *Schizophyllum commune* (zie De Tropische Natuur 13, 1925, p. 136-141). En zoo zijn er nog wel meer te vermelden, doch hun aantal zinkt in het niet tegenover het groote leger typisch tropische vormen.

Het geslacht, dat ik thans bespreken wil, nl. dat der morieljes of *Morchella*, heeft vertegenwoordigers, die zoowel in de gematigde streken als in de tropen groeien. Junghuhn was de eerste, die een morielje voor Java vermeldde. Hij vond nl. *Morchella deliciosa* op den Goenoeng Tjeremai. De beschrijving, die hij van deze soort gaf, laat geen twijfel aan de juistheid van zijn determinatie toe. In De Tropische Natuur 14, 1925, p. 155-156 deelt Van Overeem geheel ten onrechte mede, dat Junghuhn *M. esculenta* gevonden zou hebben. Deze van *M. deliciosa* gemakkelijk te onderscheiden soort is tot nu toe nooit in tropische gebieden aangetroffen.

Fig.1 *Morchella deliciosa*

In hetzelfde artikel kon Van Overeem een tweede morielje soort voor Java vermelden. Hij noemt deze *conica*, doch, zooals uit de gegeven afbeeldingen en een onderzoek van het in het Herbarium te Buitenzorg

¹⁾ Overdruk uit „De Tropische Natuur”

bewaarde materiaal blijkt, is dit zonder eenigen twijfel *M. intermedia*, een vorm, die reeds van tropische gebieden vermeld is, hoewel ze ook in Europa voorkomt. Van *M. conica* is ze door den minder toegespitsten hoed en vooral door de veel onregelmatiger verloopende ribben goed te onderscheiden. Bij *M. conica* loopen deze ribben nl. typisch in de lengte-richting van den hoed.

Verder vond ik in de collectie te Buitenzorg nog één ongedetermineerde morielje, die door Danser bij Garoet verzameld was. Ook dit exemplaar behoort tot *M. intermedia*.

In De Tropische Natuur 17, 1928, p. 12, wordt dan door Docters van Leeuwen nogmaals de vondst van een morielje medegedeeld. Het gold hier een enkel vruchtlichaam, dat op den top van den Goenoeng Soembing groeide. In deze korte mededeeling wordt geen naam genoemd, doch wel een goede afbeelding gegeven. Deze figuur laat duidelijk zien, — en een onderzoek van het geconserveerde exemplaar bevestigde dit — dat wij met *M. deliciosa* te maken hebben. Zoo is

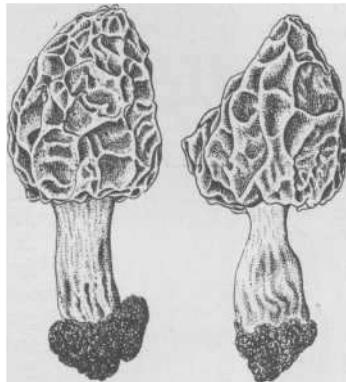

Fig. 2. *M. intermedia*

dan de door Junghuhn voor het eerst in Java ontdekte soort bijna een eeuw later weer gevonden! De soort, waarvan ik hierbij nogmaals een afbeelding (fig. 1) geef, is heel typisch. Het is een kleine, slanke morielje met sterk toegespitsten hoed en duidelijk in de lengterichting verloopende ribben. De door deze ribben omsloten vakjes (alveolen) zijn donkerder gekleurd dan bij de meeste soorten het geval is.

Van Jhr W. C. van Heurn ontving ik tenslotte een viertal door hem in den laatsten tijd verzamelde morieljes. Twee dezer exemplaren behooren weer tot *M. intermedia* (fig. 2). Het eene werd bij Sarangan, het andere te Poedjon nabij Tjoban Rondo gevonden. Uit onze figuur blijkt de identiteit met de door Van Overeem afgebeelde soort.

De twee andere door van Heurn gezonden morieljes behooren wel tot één soort, hoewel ze in grootte sterk verschillen. Ze wijken echter van de tot nu toe hier gevonden soorten heel sterk af. Ik reken ze voorloopig tot *M. distans* (fig. 3), met welks beschrijving en afbeelding zij nog het meest overeenkomen. In ieder geval hebben wij met een voor Nederlandsch Indië nieuwe soort te maken. Kenmerkend voor deze zijn de slanke, vaak zeer lange vruchtlichamen, de sterk toegespitste hoed, de in de lengterichting verloopende ribben en de vaak langgerekte alveolen. Het groote exemplaar werd op den Goenoeng Dorowati boven Poedjon gevonden. Ondanks de sterke verschillen in afmetingen twijfel ik er toch niet aan of beide exemplaren zijn vertegenwoordigers van dezelfde soort, daar dergelijke variaties in grootte bij Fungi lang niet zeldzaam zijn.

Hiermede heb ik nu niet alleen alle morieljesoorten, doch tevens ook alle exemplaren, die van Java bekend zijn, behandeld. Van de andere eilanden van onzen Archipel kennen wij geen vondsten van

morieljes, doch ik twijfel er niet aan of ze komen nog op verschillende plaatsen voor, vooral in die gebieden, waar eenigszins hooge bergen aanwezig zijn.

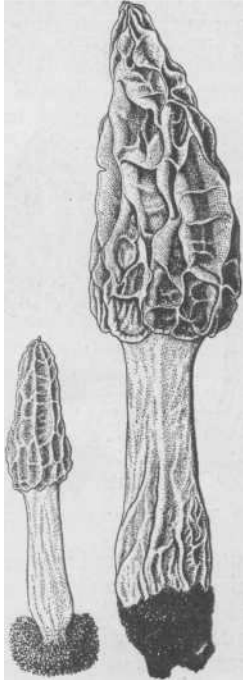

Fig. 3. *M. distans*

Ondanks het feit, dat wij van de Javaansche morieljes slechts weinig exemplaren bezitten, nl. 1 van *M. deliciosa*, 5 van *M. intermedia* en 2 van *M. distans*, zijn de verschillen duidelijk genoeg om de soorten te kunnen afgrenzen.

Herbarium, Buitenzorg.

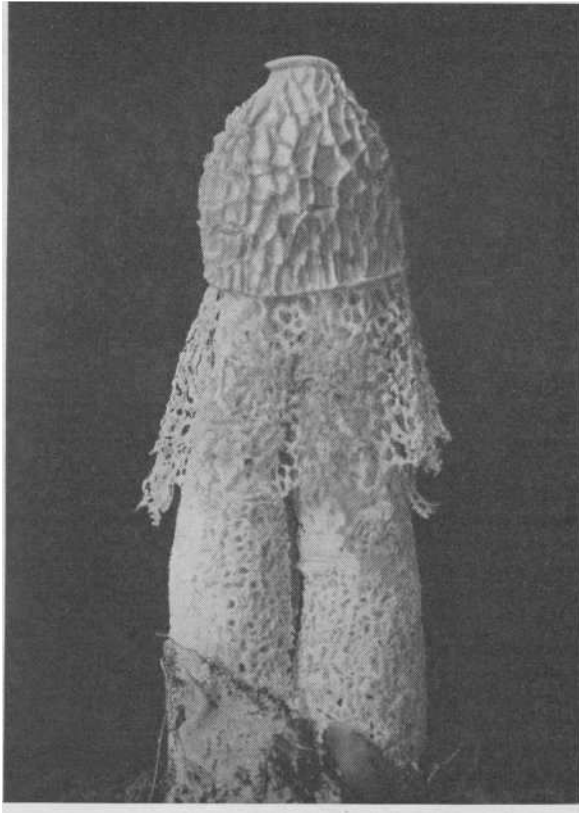
K. B. BOEDIJN.

DE GESLUIERDE DAME

Op Zondag 17 September j.l. op excursie zijnde met een club jongeren van het Instituut voor Arb. Ontw. uit Den Haag, op het buitengoed „Ockenburg“ te Loosduinen, vonden we een stinkzwam tussen gras, mos en ruijge, nabij een rhododendron. De mooie sluier deed me onmiddellijk denken aan „de gesluiserde dame van Brazilië“.

M'n trouwe 9 x 12 klapcamera niet bij me en dus het bouwsel voorzichtig in een blikken doos gepakt. Het transport naar huis is boven verwachting goed verlopen (zie foto).

Totale lengte der zwam 19 cm. Hoedje 4½ cm, sluier 3½ cm onder de hoed stevig vastgehecht. Bovenste topje, lang dus 1 cm, sterk versmald toelopende. Lengte sluier 7½ cm.

De steel was, zoals men op de foto ziet, breedgedrukt, ongeveer op de wijze, zoals we die kennen bij *Marasmius confluens*. Vermoedelijk is deze breedgedruktheid een afwijking van het normale en dus niet ter zake dienende. De zwam was in alle delen wit, nergens rose of roodachtig. De geur deed niet onder voor die van *Phallus impudicus* !

Volgens mijn mening hebben we hier te doen met een wit exemplaar van *Dietyophora duplicata*, beschreven door Zaneveld in „Fungus” van 15 Mei 1939.

Rijswijk (Z.H.).

R. KLEIN.

MIJN GROOTSTE CHAMPIGNON

Visschers staan er voor bekend, dat zij onder elkaar gaarne hoog opgeven van hunne geweldige vangsten. Zonder nu onze mycologen er toe te willen brengen dit voorbeeld te volgen, zou het toch wel aardig zijn als ook zij in „Fungus” eens mededeeling wilden doen van bijzondere vondsten. Daarmede heb ik ditmaal niet het oog op zeldzaamheden, maar op reuzenexemplaren, zoals ik zelf het geluk heb gehad er in 1938 een te vinden. Als mycophagaag ken ik in mijn omgeving natuurlijk de

weilanden, waar min of meer geregeld champignons zijn te vinden, en telken jare haal ik daar een paar maal een maaltje. Eenige dezer weilanden zijn gelegen aan den Haarweg, een binnenweg, die van Wageningen in de richting van de Grebbe loopt. Daar vond ik verleden jaar het grootste exemplaar van een champignon, dat ik ooit in handen heb gehad. Ziehier de maten:

Middellijn hoed	32 cm
Omtrek hoed.	100 cm
Oppervlak hoed	8 dm ²
Totaal hoogte	22 cm
Lengte steel	18 cm
Middellijn steel bij voet	6 cm
Middellijn steel bij hoed	4 cm
Gewicht	820gr

Wie heeft wel eens een nog grooter exemplaar gevonden? Totdat ik daarvan bericht ontvang, beschouw ik mijzelf als houder van het Nederlandsche record op dit gebied!

Toen ik het exemplaar vond, was het niet meer jong; de lamellen waren donkerbruinpaars. Ik kon niet meer met zekerheid uitmaken, of het *Psalliota campestris* dan wel *arvensis* was, iets wat trouwens meestal niet zoo heel gemakkelijk gaat. Er bestaat ook nog een *Psalliota villatica*, die ik in het geheel niet ken; deze wordt over het algemeen heel wat grooter dan *arvensis* of *campestris*. Ik weet niet, of deze soort wel ooit in ons land is gevonden; het „Paddestoelenboekje" van Cath. Cool en van der Lek vermeldt haar niet.

Daar de talrijke in de buurt staande paddestoelen ongetwijfeld of tot *campestris* of tot *arvensis* behoorden (ik hield ze voor de eerstgenoemde), is het wel zeer waarschijnlijk, dat de uitzonderlijk groote ook van dezelfde soort was.

Maar al vormt mijn champignon wellicht een Nederlandsch record, het wereldrecord staat heel wat hooger. In het aardige boek „The romance of the Fungusworld", door R. T. en F. W. Rolfe (uitg. van Chapman and Hall Ltd., Londen) wordt als recordhouder vermeld een champignon, geteeld in 1846 in een steengroeve te Vitry bij Parijs, die een hoedotrek had van ruim 107 cm en een gewicht van 2,5 kg. Het exemplaar genoot de eer te worden aangeboden aan koning Louis Philippe. Het jaar 1924 schijnt volgens de schrijvers van het genoemde boek gunstig te zijn geweest voor de vorming van reuzenexemplaren. In Engeland zijn in dat jaar Champignons gevonden met een hoedotrek van om en bij een meter tot 120 cm; dit laatste bakbeest woog 1,4 kg en de middellijn van den hoed bedroeg 40 cm, dus overtrof die van den Nederlandschen recordhouder met 8 cm. In hetzelfde jaar werd in Frankrijk bij Chateau Roux een nog grooter exemplaar gevonden; dit had een hoedotrek van niet minder dan 130 cm en een gewicht van 2,25 kg. De Rolfe's vinden het hoogst twijfelachtig, of die laatstbedoelde vondsten wel veldchampignons (*Ps. arvensis*) zijn geweest; zij achten het waarschijnlijker, dat zij tot de bovengenoemde soort *Ps. villatica* hebben behoord.

Schrijvende over groote paddestoelen, wil ik hier even het reuzen-exemplaar van *Polyporus giganteus* in herinnering brengen, door Dr

H. A. A. van der Lek in de „Mededeelingen van de Nederlandsche Mycologische Vereeniging”, 11, 1921, beschreven. Het uit drie deelen, die elk een groot aantal hoeden droegen, bestaande vruchtlichaam van deze zwam, die op Oranje-Nassau's Oord werd gevonden, woog niet minder dan 70 kg. Ik vermoed, dat deze *Polyporus* een goeden gooi naar het wereldrecord van alle soorten doet!

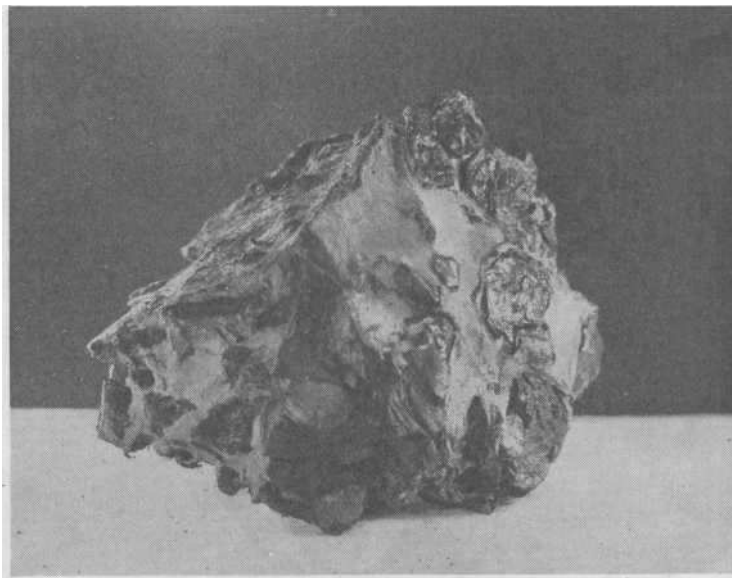
Wageningen.

T. A. C. SCHOEVERS

MERULIUS LACRIMANS OP STEENKOOL

Voor velen is *Merulius lacrimans* of de Huiszwam geen onbekende; ze is zeer schadelijk en komt tamelijk veel voor op oud, vochtig hout, hoofdzakelijk in slecht geluchte ruimten: onder vloeren, in kelders enz.

Nog nooit had ik gezien, gehoord of gelezen, dat deze zwam ook voor kan komen op steenkool. Merkwaardig vond ik dan ook het geval, dat ik dezer dagen meemaakte.

Van een steenkoolhandelaar te 's-Hertogenbosch ontving ik een grote klomp steenkool, die bij nadere beschouwing bleek te bestaan uit een partij anthracietnootjes, dooreen dikke, viltige massa aangeenkoekt. De nootjes zaten stevig aan elkaar, van gewoon los- of doorbreken was geen sprake; met een mes kon ik, de grensvlakken van de nootjes volgend, er wel stukken afsnijden. Bij die operaties kwam het karakter van de Huiszwam nog beter uit: de viltige massa van binnen mooi wit, soms tot 2 cm dik, de buitenkant vaal geelachtig-groen. De viltige verpakking tussen de nootjes is geheel met de oppervlakte vergroeid en de zwamdraden lopen niet slechts over de buitenlaag heen, doch dringen dieper

in de nootjes door, de structuur van de anthraciet is veranderd: de van nature vaste nootjes zijn erg bros en los geworden. Ook het microscopisch onderzoek wijst in die richting.

Ik heb het bewuste stuk steenkool naar het Rijksherbarium te Leiden opgezonden en ontving bericht, dat de brandstof door *Merulius lacrimans* is aangetast.

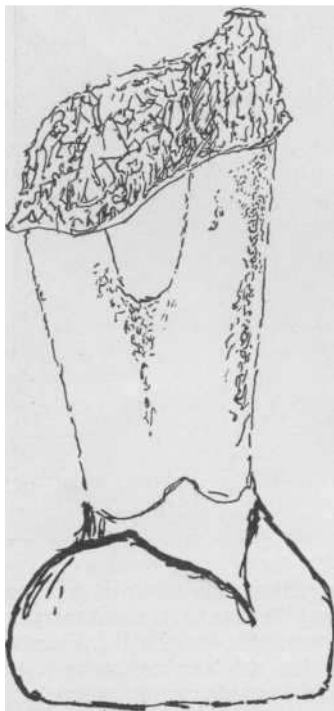
Later ontving ik nog een tweede brokstuk, groter en zwaarder dan het eerste. De foto geeft er 'n beeld van (gewicht 1,1 kg; grootste afmeting 18 cm). Blijkbaar hebben de nootjes tegen 'n balk aangeleggen, waarin de huiszwam woekerde, want links-boven zijn nog duidelijk houtresten zichtbaar. Hieruit is dus af te leiden, dat de zwam van het hout in de steenkool is overgegaan.

Tilburg.

FRATER WILHADUS.

EEN SIAMEESCHE STINKZWAMTWEELING

10 Augustus 11. vond ik in het Mastbosch bij Breda te midden van eenige hekseneieren en normale exemplaren van de stinkzwam een afwijkende vorm, die ik nog nooit gezien had. Bijgaande teekening op $\frac{3}{4}$

Van de ware grootte spreekt voor zichzelf. 't Receptaculum had zich één à twee cm boven de volva ingesnoerd en daarna gesplitst. Over de beide kegels en bevestigd aan beider spitsen hing echter één samenhangende hoed.

Breda.

J. E. EDIE.

INSECTEN EN SCHIMMELS

Medewerking gevraagd!

De samenlevingen van insecten en schimmels of paddestoelen kunnen van velerlei aard zijn.

Deze symbiosen kunnen zijn van *mutualistische*, *helotistische* en *parasitaire* aard. In het eerste geval hebben beide partners voordeel van deze samenleving; in het tweede heeft de ééne er meer voordeel van dan de andere; terwijl het laatste geval parasitisme is, waarbij slechts één der partners voordeel heeft van de symbiose. De typen gaan geleidelijk in elkaar over. (Hiervoor zij verwezen naar *Büchner*, Tier und Pflanze in Symbiose, 1930.)

In aansluiting op het bovenstaande volgen hier nu enkele voorbeelden:

1. Het insect heeft voordeel, de schimmel slechts nadeel van de symbiose
Mycetophilidae. Bepaalde Diptera-larven b.v. *Sciara* of *Lycoria* = Champignon-vlieg, leven in en ten koste van paddestoelen.
2. Insect en schimmel hebben beide voordeel van de samenleving.
 - a. In dit verband wordt altijd gesproken in navolging van *Schmidberger* (1836) en *Neger* (1908) van *Ambrosia-schimmels* (voor de eerste maal ontdekt door *König* in 1779). Hieronder worden verstaan schimmels, die door de insecten worden gekweekt d.w.z. van voedingsstoffen voorzien en rein gehouden worden en ook door de insecten worden verspreid. Voorbeelden hiervan zijn de schimmeltuinen van *mieren* en *termieten*. Aan deze schimmels ontstaan kleine gezwellletjes de zgn. *Kohlrabi* (*Möller* 1893) en deze worden door de mieren en termieten opgegeten. Een ander voorbeeld zijn de *Ambrosia-schimmels* van de *schorskevers*. Deze schimmels worden gekweekt door de kevers, terwijl deze op hun beurt profiteeren van de enzymatische en assimilatorische eigenschappen van de schimmel, waardoor ze de beschikking krijgen over diverse stoffen, die zonder de aanwezigheid van de schimmels onbereikbaar voor hen zouden zijn.
 - b. Een ander voorbeeld van wederzijds voordeel is de samenleving tusschen de schimmel *Septobasidium* en de schildluis *Aspidiotus* (*Couch* 1938). Daar deze vorm van samenleving onbekend is in Nederland, zal ik het hierover niet verder hebben.
3. De schimmel heeft voordeel, het insect slechts nadeel van de symbiose.
 - a. Bij de *Laboulbeniaceae* groeit de schimmel op en van het insect. Het ondervonden nadeel schijnt echter gering te zijn.
 - b. Talrijke schimmels b.v. uit de geslachten *Aschersonia*, *Beauveria*, *Cordiceps*, *Empusa*, *Entomophthera*, *Metarhizium* en *Stilbella* tasten de eieren, larven, poppen en volwassen dieren aan van diverse insectenorden met als voornaamsten *Rhynchota*, *Diptera*, *Lepidoptera*, *Orthoptera* en *Hymenoptera*. Zij maken deze ziek tot de dood er op volgt.

Schrijver dezes is nu bezig met een onderzoek over de insecten en schimmels van groep *3b*, dus *parasitaire insecten-schimmels*. Hij zou het zeer op prijs stellen, indien de lezers van het bovenstaande op hun *wandelingen* hun aandacht zouden willen schenken aan *beschimmelde insecten* (ook in hun *collecties*) en die te zijner beschikking stellen. Indien hieraan geen te groote bezwaren zijn verbonden, is hij bereid ze te komen halen. Ook kunnen ze natuurlijk verzonden worden aan zijn adres te Baarn. Onkosten worden desgewenscht gaarne vergoed. Bij voorbaat mijn dank.

Drs P. J. BELS,
Phytopathol. Laboratorium,
Javalaan 4, Baarn.

SECRETARIAATSWISSELING!

„In de plaats van den heer Oort, die als secretaris heeft bedankt, wordt gekozen Mej. J. P. S. Smit". Het staat er zo simpel en zonder enig commentaar in het verslag van de ledenvergadering, maar het feit is, naar het mij voorkomt, toch belangrijk genoeg, om het niet stilzwijgend voorbij te gaan en daarom wil ik — hoewel het misschien niet op mijn weg ligt, dit te doen — toch even van deze gelegenheid gebruik maken, om aan dit aftreden van onzen secretaris een ogenblik aandacht te schenken.

Sinds zijn benoeming in October 1932 als opvolger van wijlen Dr Vuyck, heeft Oort deze bestuursfunctie waargenomen en de belangen van onze Vereniging — zonder overdrijving gezegd — op voortreffelijke wijze behartigd. Het was geen gemakkelijke taak, die hij naast zijn drukke werkkring op zich nam, want den secretaris wordt uit hoofde van zijn administratieve functie in vele gevallen automatisch een belangrijk deel van de organiserende en uitvoerende macht betreffende tal van genomen besluiten en ter verwezenlijking aangenomen plannen (denk alleen maar aan de vergaderingen, excursies en tentoonstellingen) op de schouders gelegd en naast de lusten zijn de onvermijdelijk daarmede gepaard gaande lasten doorgaans rijkelijk zijn deel. Maar Oort, die in dit opzicht vaak voor hete vuren is komen te staan, heeft zich van de op zich genomen taak op uitstekende wijze gekweten en tal van belangrijke evenementen in het verenigingsleven gedurende die 7 jaren hebben het succes voor een niet onbelangrijk gedeelte aan zijn zorgen en bemoeiingen te danken. Een woord van grote erkentelijkheid voor de nauwgezette en vruchtbare vervulling van zijn functie mag op deze plaats bij Oort's aftreden niet ontbreken en het is mij dan ook een voorrecht hem namens de Ned. Mycol. Vereniging hartelijk te mogen dankzeggen voor hetgeen hij gedurende die periode in haar belang en in dat van de mycologie in ons land heeft gedaan. Moge hij zijn krachten aan het welzijn van onze vereniging en — niet te vergeten — aan Fungus nog tot in lengte van dagen blijven geven!

Als opvolgster van Dr Oort is thans Mej. J. P. S. Smit te Amsterdam benoemd. Daardoor is aan het Bestuur, dank zij de intree van het vrouwelijk element, nieuwe luister bijgezet en deze belangrijke bestuursfunctie vermoedelijk weder in goede handen gekomen. Moge ook zij ten voordele van onze vereniging vruchtdragend werk verrichten!

DE VEYE.

BERICHT

De propagandacommissie deelt mede, dat de propagandaexcursies, die zij in verschillende delen van ons land wilde organiseren op Zondag 8 Oct., niet zullen worden gehouden, mede in verband met de tijdsomstandigheden.

HET BESTUUR DER NED. MYCOL. VERENIGING

T. A. C. Schoevers, *Voorzitter*, Nassauweg 28, Wageningen
Ir A. C. S. Schweers, *Onder-voorzitter*, van Oldenbarneveltstr. 40,
Nijmegen.
Mej. J. P. S. Smit, *Secretaresse*, Wanninstr. 13, Amsterdam (Z.).
J. R. Müller, *Penningmeester*, Pelikaanstr. 3, Badhoevedorp-Haarlemmermeer. Postrekening 90902 op naam van: Penningmeester N.M.V.
Dr H. A. A. van der Lek, *Bibliothecaris*, Zoomweg 10, Wageningen.

DRINGEND VERZOEK VAN DEN PENNINGMEESTER

Den leden wordt vriendelijk verzocht, hun contributie voor het jaar 1939/40 *zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval vóór 1 Jan. a.s.*, over te maken op de postrekening van den penningmeester der N.M.V., no 90902 (*zonder vermelding van de naam!*) of per postwissel (*met vermelding van de naam, J. R. Müller, Pelikaanstr. 3, Badhoevedorp- Haarlemmermeer*). Na genoemde datum zal over het verschuldigde bedrag per postkwitantie (verhoogd met onkosten) worden beschikt.

GEBRUIK VAN DE COLLECTIE LANTAARNPLAATJES

Leden, die deze herfst of winter gebruik wensen te maken van de lantaarnplaatjes der vereniging, worden verzocht dit minstens 14 dagen van te voren te berichten. Zij worden verzocht hun aanvragen te richten tot: De bibliothecaris van de Mycol. Vereniging, adres: Laboratorium voor Tuinbouwplantenteelt, Wageningen. Hetzelfde geldt voor het terugzenden van de collectie.

Zendt, in verband met de mogelijk vele aanvragen, uw verzoek bijtijds in en zendt de plaatjes zo spoedig mogelijk weer terug.

VAN DER LEK.

NIEUWE LEDEN

F. E. M. Haafkens, Lekstraat 21ⁱⁱ, Amsterdam (Z.).
C. J. van Schelt, Floris Grijpstraat 11, den Haag.
Afd. Rotterdam der Ned. Natuurhist. Vereniging, secr.: J. M. Kalkman,
Werkhoefstr. 3, Rotterdam-W.

UIT HET REDACTIEBUREAU

Aan allen, die aan de vorming van dit nummer medewerkten, hartelijk dank! De beschikbare copy is echter weer zowat verbruikt, zodat ik opnieuw met lege handen zit in afwachting van hetgeen de volgende

maanden mij aan bijdragen voor het volgend nummer zullen opleveren. De echte zwammetijd is aangebroken, bossen en velden schenken weer rijkelijk materiaal, dat het mycologenhart in vervoering brengt. Wie zijn ogen goed de kost geeft, maakt in het zwammenrijk tal van interessante belevenissen mee, waarvan allicht zo het een en ander de moeite van het mededelen in Fungus waard is! Zet Uw goede voornemens nu werkelijk eens in daden om en zendt mij vóór 1 December a.s Uw mycologische pennevruchten toe. Van mijn dankbaarheid kunt ge bij voorbaat verzekerd zijn.

DE VEYE.

INHOUD

	Blz.
Secretariaatswisseling	1
Programma voor de excursie der N.M.V.	1
Jaarverslag van den secretaris	2
Verslag van de jaarvergadering	2
Twee, vermoedelijk voor Nederland nieuwe, plaatszwammen, door Dr A. F. M. Reynders	4
De morieljes van Java, door Prof. Dr K. B. Boedijn	6
De gesluierde dame, door R. Klein	8
Mijn grootste champignon, door T. A. C. Schoevers	9
Merulius lacrimans op steenkool, door frater Wilhadus	11
Een Siameesche stinkzwamtweeling, door J. E. Edie	12
Insekten en schimmels, door Drs P. J. Beis	13
Secretariaatswisseling!, door de Veye	14
Bericht en verschillende bestuursmededelingen	15
Uit het redactie bureau	15